

Kommunstyrelsen

Gallringsbeslut för intranätet "Ankaret"

Efter utredning föreslås att filerna för intranätet Ankaret och filer uppladdade av användare och administratörer för webbpublicering på intranätet gallras med att Episervern för ankaret avvecklas i februari 2025.

Förslaget för gallring omfattar Ankarets:

Episerver-databas

Filssystem med bilder, dokument och mallar

Tekniska systemfiler och kod i t.ex. HTML.

Gallringsbeslutet omfattar endast de exemplar av handlingar som också publicerats på intranätet. De gäller inga övriga exemplar av samma handlingar som bevaras på annan plats. I de fall handlingar som tillgängliggjorts via Ankaret ska bevaras ligger det på funktionerna som upprättat dem att försäkra sig att dessa har exemplar bevarade i annat lagringsutrymme.

Nyhetsinlägg som publicerats löpande på intranätet har inte bevarats någon annanstans men har ett potentiellt forsknings- och insynsvärde, och föreslås därför sparas i ett för långtidsbevarande mer ändamålsenligt format. Originalformatet för publicering på Ankaret kan dock gallras med ankarets övriga filer förutsatts att informationsinnehållet överförts till ett sådant.

Bakgrund

Ankaret har använts under en 20-årsperiod, under vilken Plattformen har utvecklats, ändrats, och innehåll tillagts och tagits bort utan någon långsiktig hänsyn till den lagstiftning som styr hanteringen av allmänna handlingar och kommunens arkivbildning. Mellan hundra till hundrafemtio olika redaktörer och administratörsrollsinnehavare har under perioden bidragit med och tagit bort innehåll utan någon större innehållsstyrning. Innehålls- och kvalitetskontroll har i praktiken oftast fallit på de funktioner som producerat informationen som lagts upp, som periodvis i olika utsträckning också kunnat administrera och styra direkt över innehållets bestämda delar av intranätet. I praktiken har det blivit omöjligt för en enskild funktion att få en full överblick över hur systemet använts och vilket innehåll det rymmer.

Någon styrning i frågan om bevarande och gallring i form av gallringsbeslut, bevarandepolicys etc. har heller inte förekommit. I den mån det gamla intranätet skulle kunna bevaras vore det alltså därför begränsat till dess slutliga form såsom det hade när övergången gjordes till Knutpunkten.

Kommunstyrelsen

Förutsättningar för gallring

Gallring av allmänna handlingar får inte motverka arkivbildningens syfte. Förutsättningarna för gallring sätts därför av arkivlagens 3§ paragraf som anger tre huvudsakliga skäl för arkivens bevarande:

Myndigheternas arkiv ska bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser

- 1. rätten att ta del av allmänna handlingar,*
- 2. behovet av information för rättskipningen och förvaltningen, och*
- 3. forskningens behov.*

Det torde kunna uteslutas att förvaltningens och rättsskipningens behov hotas av ankarets gallring, då det innehåll som är relevant för dessa ändamål ska finnas bevarat på annan plats, tex. ärendehanterings- och verksamhetssystem och publicerades på ankaret för att enklare tillgängliggöra det för förvaltningens anställda. Intranätet var aldrig avsett att tjäna som en huvudsaklig lagringsyta för dyl.

I teorin inskränker all gallring rätten att ta del av allmänna handlingar. Informationsförlusten torde dock vara relativt låg av samma skäl som ovan angivet: merparten av uppgifterna och handlingarna som tillgängliggjordes via ankaret finns även någon annanstans. I många fall är det därför tveksamt om raderandet av dem ens bör betraktas som gallring när format eller funktionalitet ej skiljer sig från hur handlingarna presenteras där de är tillgängliga på andra ytor.

Det nyhetsflöde som i många år presenterats på ankaret torde kunna antas ha ett historiskt insyns- och forskningsvärde och borde därför bevaras. Det är inte bara unikt innehåll för webbplatsen, utan också potentiellt användbart som ett vis att bilda sig en insyn i händelser i kommunens historia kronologiskt och hur medarbetare delgetts information därom. Dessa nyheter föreslås därför bevaras i ett för långsikt bevarande lämpligare format såsom pdf/a.

Slutligen tillkommer också frågan om bevarandet intranätet som sådant, inte bara handlingar upplagda på det. Källkod och uppmärkning är i dessa sammanhang i regel att betrakta som allmänna handlingar. De skulle kunna anses ha ett värde i hur det dokumenterar hur intranätet var konstruerat, vad för innehåll som valdes att läggas upp på den, och hur den använts som kommunikationsverktyg. Är de tekniska kraven som ställs skäliga i proportion till det intresse potentiella som kan antas finnas? Frågan om bristande kontinuitet blir här väsentlig: i praktiken har ankarets underliggande kod och uppmärkning kontinuerligt gallrats och gjorts om under dess historia; vad som återstår är den allra senaste iterationen, dess historiska forskningsvärde torde därav begränsas något. Det tekniska upplägget med Episervern är heller inte unikt, och bygger på utbredda konventionella lösningar för dyl. Redan existerande teknisk dokumentation torde kunna tillgodose insynsintresset i detta fall.

Kommunstyrelsen

Bevarande av webbsidor

Att bevara webbsidor över längre tid är svår uppgift då de i regel är de interaktiva och vidare ofta sammanlänkade och kopplade till andra platser och system med nätanslutning. Flertal metoder används för bevarande av webbsidor, med sina respektive begränsningar. Modern webbdesign hämtar i regel genom script delar och inslag för hemsidan från databaser och sammanställer dem för användaren, som tar del av vad som i praktiken är att betraktas som en *potentiell handling*: kort sagt existerar inte "sidan" någonstans som en sammansatt fil eller dylik. utan är en projektion av flera olika sorters data och som hämtas från flera platser. I praktiken innebär detta att det enda viset att bevara sidan i sin helhet utan gallring av funktionalitet eller form blir genom att hålla databasen med dess innehåll och tillgänglig på en server och webbsidan igång. Även en sådan lösning kan på långsikt vara otillräcklig med att mjuk- och hårdvara över tid förändras på sådant vis att den faktiska formen på och funktionaliteten hos webbsidan förändras eller dess tillgänglighet påverkas. Kort sagt: teknologin är i sig inte konstruerad med långtidsbevarande i åtanke.

Ankaret har också över tid sett flera olika webbaserade verktyg och stödsystem till förvaltningen kopplade till sig som tillkommit och försvunnit med att olika avtal, något som fortsättningsvis lär ändras. Detta torde bli fallet likväl i framtiden även i en situation där Ankaret förblir intakt. Ett centralt problem är dock att Episerveravtalet utgår 2026, vilket skulle innebära komplikationer för driften av hela plattformen. Kort sagt är ett genuint, statiskt bevarande av ankaret på ett vis som tillåter att den kan läsas och användas i sitt "ursprungliga" skick vid avställning i all framtid i praktiken omöjlig. Kostnaderna och arbetet som det skulle kräva skulle på sikt vida överstiga värdet i att bevara miljön. Forskningsvärdet i att bevara plattformen och dess innehåll påverkas även av att det i praktiken redan osystematiskt har gallrats och förändrats avsevärt genom dess historia.

En kostnadseffektiv åtgärd för den som skulle vilja bevara information om ankarets utformning och utseende som använts av andra myndigheter är att dokumentera intranätet med s.k. "skärmdumpar" av dess olika sidor och en logisk karta eller beskrivning som förklarar de olika sidornas inbördes relationer och ankarets struktur kan tillgodose intresset att veta vad intranätet användes till och hur det strukturerades.

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

- Ankaret har framför allt fungerat som en publicerings och distributionsplattform för uppgifter och handlingar som även lagras – eller åtminstone borde göra det – någon annanstans. Ansvar för dessas bevarande faller på funktionerna som skapat dem, och handlingarna kan rimligen förväntas förbli tillgängliga vid gallring av intranätet. Undantaget från detta är nyhetsflödet, som föreslås bevaras i ett för långtidsbevarande ändamålsenligare format såsom pdf/a.
- Förvaltningens administrativa och juridiska behov påverkas inte av en gallring av ankaret.
- Värdet i att bevara den tekniska strukturen för själva webbsidan bedöms mycket litet. Intresset för hur ankaret såg ut och hur det användes kan tillgodoses på vis som är effektivare jämfört med den betydande ansträngning som skulle krävas för att kunna bevara och tillgängliggöra webbsidan i sin ursprungliga form för evigt.
- Omfattande gallring har i praktiken utförts av både innehåll och bakomliggande kod. Själva plattformen för Ankaret har vid tillfällen även bytts ut. Om bevarat skulle det endast omfatta dess slutliga form och innehåll vid avveckling. Dess tänkbara framtida historiska forskningsvärde torde därför vara begränsat.

John Frölander

Arkivarie

Styrning och stöd